

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯ

Барыбыздан да бек уллу сакълыкъ эм жууаплылыкъ изленеди бусагъатда

Къабарты-Малкъарда коронавирус ауруу жайылуу жаны бла болумну юсюнден тонене республиканы Правительствосуну юйюнде пресс-конференция бардырылганды. Бу кюнде болумну юсюнден эм келир кезиуледе ол кыйсы жанына тюрленирге боллуугу юсюнден КъМР-ни саулыкъ сакълау министри Рустам Калибатов бла Роспотребнадзорну регионда Управленияны таматасы Жираслан Пагов хапарлаганды.

Биринчиден талай статистика шарт. Тоненеге республикада COVID-19 вируска жукъгъанланы санына 41 адам къошулуп, битеу да 7441 болганды. Аладан 6425 адам къайтышханды. Жай айлада болум игиге тюрленгенди, алай августну ахырындан башлап саусузланы саны жангыдан кёбейип башлаганды. Аны хатасындан алгъаракъда элледен биринде орта школну карантинге жабаргъа эмда талай госпитальны къайтарып ачаргъа тюшгенди.

Жираслан Пагов ол сёзлеге шагъатлыкъ этип, төрели ОРВИ бла бирге коронавирус да тирилик башлагъанын белгилегенди: «Тюзюн айтханда, биз алай болурун сакълагъанбыз. Кесигиз ангылайсыз, жайдан сора кюз салкынла, ызы бла суукъла да келдиле – тамакъ эмда ёпке ауруула къозгалычу кезиуле. Алай, жарсыгъа, вирус жайны ахыр кюнлеринден окуна жангыдан тиргизилгенди».

Иш алай нек болгъанын Управленияны башчысы окуу жыл башланганында эмда аслам халкъ тышында солудан къайтханында кергенди: «Билим берюу учрежденилагъа эки жюз минг чаклы сабий эм педагог жюриюдю. Алай коллективледе, отулада адам саны кёп болгъан жерледе жукъгъан ауруулагъа жайылгъан бек женгилди.

Дагъыда вирусну солугъан жерлеринден алып келгенле да бардыла. Сёз ючюн, Краснодар крайдан – оноулан, Крымдан – төртеулен, Дагъыстандан – бешеулен, тыш къыраладан да бир ненчасы. Санаторийледе кечингенлени арасында да ауругъанла ачыкълана туручудула».

Адам улуну кесин сакълагъа не аз болса да къолундан келликди. Жираслан Пагов айтханга кёре, жети-он кюнню ичинде хал тюрленмесе, аны ведомствосу, Саулыкъ сакълау министерство бла бирге чекленуленни бир кесегин жангыдан кийиргиде

кереклисин Оператив штабха билдирликди. Сёз мында эм биринчиден тойланы, аслам халкъ басынган къууанчлы эмда культура жумушланы, сора парлада жюриюно да тыйыуно юсюнден барады.

Дууланы да, ДУМ бла оноулашып, аз адам жюриюча этерге керекди дегенди ол: «Бу оноулан адамла ангыларла деп ышанабыз. Шёндю уллу кёллююкге жер жокъду, хар не да тапды деп тургъан игиге келтирмезлик алдау сезимди».

Айтылгъанын, жорукъланы сансыз этерге керекмейди. Аллайланы санында төрт тюкен эмда бир ариулыкъ салону барды. Сюдню оноуу бла аланы ишлери тыйылганды. Дагъыда тышындан келген граждандла тест беруино, талай заманы юйде олтуруп турургъа керек болгъанын да унутмазгъа керекди. Низамлыкыны бузганла административ жууапха тартылыкъдыла, деп эсгертгенди Управленияны башчысы.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Приём

Келгенлени сорууларына тутхучлу оюмларын айтхандыла

«Единая Россия» политика партияны КъМР-де жамауат приёмныйинде инсанла бла эки темагъа тобешуле бардырылгандыла. Биринчиден, соруулары болгъанлагъа хакъсыз юридический болушлукъ берилгенди. Экинчиден, школгъа дери билим берюу системада кемчиликлени, жарсыулан ачыкъларгъа онг болганды.

Хакъсыз юридический болушлукъну КъМР-ни Жамауат палатасыны комиссиясыны башчысы – «Россейни юристлери ассоциациясы» жамауат организацияны регион бёлююно башчысы Ануся Целоусова бергенди. Анга болушлукъ излеп келгенледен бирлери газ ючюн төлеуледе кемчиликке тарыкъгандыла. Тиширлю билдиргенча, ол борчу жыймай, ахчаны заманында береди. Алай быыл а газны эсепге алгъан сётчикни

тинтирге керекди деген сылтау бла андан ахча излегенди. «Мен билгенден, быйылдан башлап, сётчиклени тинти, аланы алышуу жумушла къыралны боюнуна салынгандыла. Алай бизден а ахча излейдиле, кесин да къолдан къолгъа берсек сөөдиле», дегенди ол.

Ануся Целоусованы айтханына кёре, бирде былай керексиз төлеулен лицензиялары болмагъан компанияла толтуртадыла. «Ала тамата төлю шёндюю онглыны билмегенлерин, интернет бла хайырланалмагъанларын ангылап, аладан къошакъ ахча алырга ёчдюле. Сиз а эркинликеригизни къоруулар ючюн битеу документлени, квитанцияны да алып, прокуратурагъа тарыгъырга эркинсиз», деп юйретгенди ол.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Оператив штаб

Профилактика мадарланы ишексиз толтурургъа

Республикада коронавирус аурууну жайылууна къажуу оператив штабдан белгили этгенлерича, 25 сентябрьде вирус жангыдан 41 адамда ачыкъланганды. Пандемияны аллындан бери COVID-19-дан ауругъанланы саны 7441 пациентге жетгенди.

Тийишли багъудан сора 6 425 адам сау болгъандыла (ол санда 25 сентябрьде 14 адам). Бюгонлюкде медицина болушлукъ 925 пациентге бериледи. Пандемияны аллындан бери вирус 91 инсаныбызны жашауун юзгенди.

Коронавирус КъМР-де жайылып башлагъандан бери 179,8 мингден аслам тест бардырылганды (бир кюнне - 1534 тинтиу). Госпитальда 894 пациент бардыла, аланы арасында тест коронавирус ауруу жукъгъанын ачыкъламагъанла да. Реанимация бёлюмде 41 саусуз турадыла.

Оператив штабдан белгили этгенлерича, республикада жукъгъанланы 80 проценти аурууну женгил халда кёторедиле. Вирус бютюнда 65 жылдан тамалагъа, ауруулары юслеринден кетмегенлеге къоркъууду. «Аны себепли профилактика мадарла бютюнда магъаналыдыла. Адамла кёп жыйылгъан жерледе, транспортда медицина маскала жюриюрге, бир бирден бек аздан метр кенгликте турурга, къолланы сапын бла терк-терк жууаргъа тийишлиди. Онг болгъанына

кёре, адам бла да саламлашмазгъа, къуачаклашмазгъа къоршигиз», деп эсгертгенди Оператив штабдан.

Бюгонлюкде уа республикада коронавирус жукъгъанлагъа бакъгъан беш госпиталь ишлейди. Саулыкъ сакълау министрстводан белгили этгенлерича, алада 982 жер барды. Ол санда 638 жер кислород бла жалчытылындыла.

Россейде бир кюнне вирус жукъгъанланы саны жети мингден атлагъанды эмда 25 сентябрьде 7212 адам ауругъаны ачыкъланганды. Аны бла байламлы бир-бир регионда, ол санда Москвада, энчи чекле кийириуню юсюнден оноула сюзоледиле. Болсада КъМР-ни Башчысы Оператив штабны жыйылыуунда республикада эпидемиология хал ышаннгылы болгъаны бла байламлы низам къатыланмазлыгын айтханды.

Алай бла къыралда саусуланы саны 1 136 048 жетгенди. Пандемияны аллындан бери 934 146 адам сау болгъандыла (ол санда тонене 4,3 минг адам). Вирусну ауурлугъундан 20 056 пациент ауушханды (тонене – 108 инсан).

Джонс Хопкинс атлы университет белгили этген тарихлеге кёре уа, битеу дуняда бу ауруу 31,9 миллион адамгъа жукъганды. 977 минг адам вирусну ауурлугъундан ауушхандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима
хазырагъанды.

Жазылыу - 2021

«Заман» – сизни газетигизди!

Хурметли жамауат!

«Заман» газетге 2021 жылны биринчи жарымына жазылыу андан ары бардырылады.

Энди да сиз ана тилибизде чыкъгъан газетни алырсыз, окъурсуз, ол хар биригизни да эсли кенгешчигиз, керти хапарчыгъыз, огъурлу сёз негеригиз болуп туруп деп ийнанабыз. Бу магъаналы жумушну болжалгъа салмагъыз!

Бизни индексбиз – П 5893

Келгенлени сорууларына тутхучлу оюмларын айтхандыла

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Школгъа дери билим бериу системада жарсыуларын а келгенле КъМР-ни Парламентини Билим бериу, илму эм жаш тѳлюню ишлери жаны бла комитетини башчысы **Нина Емузова**гъа бла КъМР-ни Жарыкъландырыу, илму эм жаш тѳлюню ишлери жаны бла министерствосуну Школгъа дери, битеулю орта, профессионал эм къошакъ билим бериу жаны бла управлениасыны башчысы **Марина Мизова**гъа айтхандыла.

Сѳз элледен сабийлени Нальчикде школладан бирине берирге эркин этилгенини бла къалгъаныны юсонден баргъанды. Тишириу айтханыча, ол эри бла шахарда ишлейдиле, балаларын элде школгъа жюрюторге, андан алыргъа заманлары жетишлейди.

Нина Гузеровнаны ангылатханына кѳре, башха жерден баланы школгъа жаздырыргъа эркинлик барды. Алай, законда тохташдырылганыча, классланы къурагъанда бек алгъа школну тийресинде жашагъанлагъа башчылыкъ бериледи. Аладан сора эркин жерле къалса, башха жерледен жашчыкъла бла къызчыкъла алынадыла. Андан сора да, кѳп болмай ишлеп башлагъан низамгъа тийишлиликде, сабийледен тамата жюрюген учрежденигъа кичилери да бир тюрлю чырмаусуз жазыладыла.

Сабий садлада кичи юретиучюню

айлыгын кѳбейтуню мадарларын да сюзгендиле. Приѳмгъа келгенден бири аны хакъы шѳндю 11 мингге жетгенин, алай ол аз болгъанын. Кеси да юч бала ѳсдюргенин айтханды. Нина Емузова бюджет сферада ишлегенлени къолайлыкларын игилендириу магъаналы сорууладан бири болгъанын чертгенди. Бюгонлюкде уа къырал власть органла, профсоюзла да аны ѳсдюрюю жаны бла мадарла толтурадыла.

Ахча тѳлеп, сабий садлада къошакъ билим билим бериу программала кийирирге жараймыды, деп да соргъандыла. Нина Емузова ангылатханыча, школгъа дери билим бериу программада белгиленген битеу дерсле хакъсыздыла. Алай ата-анала, анала келишип, сабийлери энтта

башха билим алырларын суйселе, тышндан адамланы чакъырыргъа боллукъду. Алай аланы дерслери ючюн да ахчаны ата-анала, бирге келишип, кеслери тѳлейдиле.

Битеу да бирге ол кюн приѳмгъа 11 адам келгендиле. Аланы сорууларына жууапла берилгендиле, законла ангылатылгандыла. Депутат тинтиле керек болгъан жарсыула уа эсепте алынгандыла.

Ахырында Нина Емузова бу кюнде къыралда юретиучюле кеслерин профессионал байрамларын белгилериклерин эсгертип, аланы алгышлагъанды эмда ишлеринде жетишимле тежегенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.
Сурат авторнуду.

Барыбыздан да бек уллу сакълыкъ эм жууаплылыкъ изленеди бусагъатда

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Республиканы медицина учрежденияларында жатар жерле, оборудование, дарманла, врачла, техника бла да жалчытылынуу бла болумну Рустам Калибатов билдиргенди. Эпидемия къозгалгъандан сора къысха заманын ичинде жети энчи госпиталь ишлеп башлагъанды. Алагъа битеу керекли оборудованианы кезиу-кезиу ташып тургъандыла. Бегирекда ѳпкелени хауа бла жалчытхан (ИВЛ) аппаратланы. Аны юсюне эки тынгылы компьютер томограф орнатылганды, районлада учреждениялагъа иги кесек рентген оборудование жиберилгенди.

Шѳндю беш госпиталь ишлейди. Аланы барында да 982 жер барды. Ол санда алты жюзю ИВЛ аппаратла бла жалчытынылдыла. Керек болса, энтта да бир ненча учрежденияда жерле къуаргъа онг барды. Дарманла эмда адамны къоруулагъан затла (маскала, юс кийимле...) бла жалчытыу да тийишлисикады. Ол жумушлагъа июньда 21 миллион сом берилгенди.

Жангы къурагъан вакцинаны юсюнден айтханда, бу кюнге республикагъа андан жаланда 84 доза келгенди. Министр билдиргенге кѳре, ол 42 адамгъа берилликди. Нек дегенде аны эки кере салыргъа керекди. Бу адамла кимледиле деген соруугъа: «Врачладыла асламысы. Биз аланы халлерине дайым къарагъанлай турабыз. Вакцина ючюн саулыкларында сагайтчыра ышанла чыккъанын хазна кѳрмейбиз», - деп жууаплагъанды.

Коронавирус эпидемия башланганлы бир ненча ай болду. Специалисте ююм этгенге кѳре, къурагъан аурууланы къозгъаучу вирусла, сѳз ючюн, терѳли грипп да ол санда, замандан заманга тюрлене барыучудула.

COVID-19 а кесин къалай кѳргюзтеди, андан не зат сакъларгъа боллукъду? «Ал кезиуде ол барыбызны да бек сагайтханды. Ызы бла ол тюрлене тебирегенди. Вирус аллында бек къаты жукъмаса да, саусуланы онгларын а бек алгъанды. Аланы иги кесеги ИВЛ-ге тыюгендиле. Анда ѳлгенлени саны уа бешден бирине окуна жетгенди. Шѳндю уа аллай аппаратлагъа бек аз адамны къошабыз. Ол болумну иги жаныды дейик. Осалы уа неди – вирус алгъадан эсе тиррек жугъады адамлагъа», - дегенди Рустам Калибатов.

Карантинлени, профилактика жумушлары юслеринден да айтылганды жыйылууда. Башында билдиргенибизча, элледен биринде (Псычох) орта школну алгъаракълада карантинге жибергендиле. «Болум игиленгени себелли ол бу кюнде эшиклерин жагъдан ачады», - дегенди Жираслан Пагов. Ол дагъыда Нальчикде бир орта школда юч классны юйлерине жибергенлерин билдиргенди. Билим бериу учрежденияланы барында уа, ол санда вузлада да, бюгонлюкге 42 саусуз барды. Аладан онусу – педагогладыла. Ала кѳп къалмай бары да юйлеринде багъуадыла.

Сууукъла келип башлагъаны бла жыл сайын гриппден терѳли вакцинация этилиучюду. Рустам Калибатов айтханыча, быыл халкъ бу жумушха башха замандан эсе тийишли кѳзден къарап тебирегенди; кѳпле аны ѳтерге угъай демеидиле, ырадыдыла. Къысхасы, бу жаны бла чырмау жокъду. Ол да игиди. Нек дегенде вакцинацианы хайыры бла тамакъ эмда ѳпке ауруулары болгъанланы саны азайырыкъды, врачлагъа да алагъа азыракъ бѳлюнорге тышерикди.

Рустам Калибатов республиканы саулыкъ сакълау системасы бу айлада бек уллу сынам алгъанын белгилеп айтханды: «Тестле этиу терк барады, багъыу жаны бла кюнден-кюнге жангы амалла чыгъадыла, терк медицина болушлукъ берген служба тийишлисика ишлейди, дарманла бла жалчытынуу да къолгъа алгъанбыз».

«Вакцинация аслам халда этилип башлангынчы дери коронавирусу жайылып барлыгына сѳз да жокъду. Эпидемиолог врачла не заманда да болумну эм олай эсеплерине хазырланучудула. Бирибиз да сыймейбиз алай болса, аны ючюн а барыбыздан да бек уллу сакълыкъ эмда жууаплылыкъ изленеди.

Айтханымча, кѳп адам жыйылгъан жерлеге бармазгъа юрешигиз, маска кийигиз, къолларыгъыны тазаларгъа унутмагъыз, юдгелеригизге, бегирекда тамата тѳлюге, уллу кѳллу болмагъыз», - деп чертгенди Жираслан Пагов.

ШАГЫРЕЙЛЕНИУ

Къурулуш ишле графикге кѳре барадыла

Къабарты-Малкъарны экономиканы айныту министри Рахайланы Борис «Огъары Чирик кѳлле» туризм комплексни къурау» проект къалай бардырыл-

гъаны бла шагъырейленгенди. Министерстводан билдиргенлерича, анга кѳре ол кѳллене къатында туркомплекс боллукъду. Ол битсе, анда 29 адам

ишлерикди. Проектни багъасы 240 миллион сомду. Ол бытыр башланганды. Быйыл анда хар затны къурап бошаргъа дейдиле.

Ишле бары да графикден кеч къалмай барадыла. Къурулушчула административ мекамны сюегендиле, анга коммуникацияла да тартхандыла. Энди ичинде спортю-бою ишлени тамамлайдыла. Дагъыда къонакъ юй да битгенди. Анда инженер сетьлени жарашдыруу, тышын спортюу бла юрешедиле. Оборудованианы бир кесегин да орнатхандыла.

Министр анда болгъан кезиуде проектни кенгертир амалланы юсюнден да сѳлешингенди. Айтханларына кѳре бу объект быйыл къышда хайырлануугъа берилликди.

Энергетика

Эл мюлк объектлеге – аслам электрокюч

«Россети Шимал Кавказ» компания быйыл Къабарты-Малкъарда агропромышленность комплексде 81 объекте битеу да 6,5 МВт электрокюч жиберип башлагъанды. Аны республикада бѳлюмюнден билдиргенлерича, объектлени эм уллулары – терк айныгъан алма бахчалардыла.

Аладан бири Прохладна райондады. Ол «Элбрусу бахчаларды». Анга 640 КВт ток жибередиле. Чегем районда жемиш продукция жыйылгъан объектни уа 600 киловатт бла жалчытырыкъдыла. Урван районда алмаланы жарашдыруучу цехде жангы оборудование орнатылганы ючюн анга да къошакъ халда 165 КВт берип башларыкъдыла.

«Энергетиклени къыйындарына бийик багъа берирге тийишлиди. Бѳлюмню ток бла ышангъылы жалчытханлары, объектлени сетьлеге къошуу жумушлагъа терк къарагъанлары ючюн ыспас этебиз», - дегенди Къа-

барты-Малкъарны эл мюлк министри **Хасан Сижажев.** Быйылны ахырына дери электрокюч сетьлеге энтта да 80 эл мюлк объект къошулукъдула. Аланы барына да 8 МВт ток жиберилликди.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

КЕЛИШИМ

Уллу-зитчени да демениги культурагъа къошаргъа Муратланып

Х.М. Бербеков атлы Къабарты-Малкъар кырал университетни мурдорунда «Эрмитаж – Кавказ» маданият-билим бериу ара ачаргъа келишимге 16 сентябрьде Сурат эм къол усталыкъланы «Кырал Эрмитаж» музейни таматасы Михаил Пиотровский бла КМКУ-ну ректору Юрий Алъудов къол салгандыла. Санкт-Петербургда бардырылган ол къууанчлы иште КМКУ-ни Правительство суну Председатели орунбасары Марат Хубиев, КМКУ-ни маданият министри Мухадин Кумахов, РФ-ни халкъ артисти, КМКУ-ну попечитель советини келечиси Александр Сокуров, Россей этнография музейни директоруну кенгешчиси, КМКУ-ну попечитель советини келечиси Владимир Грусман, аяуат къуллукчы Альберт Саралып, «Звезда» журналны баш редактору Яков Гордин, композитор Мурат Кабардоков къатышхандыла.

Эрмитажны жанында а анда таматаны илму иш жаны бла орунбасары Георгий Валинбахов, таматаны орунбасары, тамата сакълаучу Светлана Адаксина, эксплуатация жаны бла орунбасар Алексей Богданов, алим секретары Мариям Дандамаева эм башхала болгандыла.

Битеу Эрмитаж арала башха-башхаладыла. Энди къуралыкъ жангы «Эрмитаж – Кавказ»

арада аслам илму-билим бериу программала боллукъдула. Сёз ючюн, мында «Орус ковчег» инсталляция зал ачылыккъды, ол Александр Сокуров Эрмитажны отуларында алдырган фильмге жораланырыкъды.

Баш борчладан бири «Эрмитаж реставрация школа» программаны чегинде мастер-классланы бардырыча энчи майданла, андан сора да, эрмитажлы археологлары штаб-квартираларын – Къабарты-Малкъарда история музейни Шимал-Кавказ археология экспедициясы ишлейди – къурауду. Арада дагыща кёрмочле ётерча жерле жарадырып умутлудула.

«Эрмитаж – Кавказ» маданият-билим бериу араны Нальчикни бек эртегили мекамларындан биринде, 1913 жылда

ишленип реальны училище болуп турган, бусагъатда анда вузну медицина факультетини окъуу аудиториялары ишлейдиле (Инецца Арманд орам,1), орнатыр умутлудула. Мында Къырал Эрмитажны илму келечилери бла тюбешиле къураллыккъдыла, дистанцион халлы окъутуу да бардырылыккъды.

Сабийлеге, жаш телюге бурулган илму-жарыкъландырыу ишни чегинде КМКУ-ну студентлери культура араны жарыкъландырыу программаларына къошулуккъдула. Маданиятны келечилери къураула турган «Эрмитаж – Кавказ» араны ишчилерине, КМКУ-ни эм Шимал Кавказны бирси регионларыны илму эм маданият махкемелерине консультация болушлукъ этерге хазырдыла.

Марат Хубиев Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Казбек Коконву, республиканы оноучуларыны, регионда жашаганланы барысыны да атларындан Михаил Пиотровскийге, музейни келечилерине да бизни республиканы алимлери, билим бериу эм илму ишчилери бла кеп жылланы байламлыккъла жюрютгенлери ючюн ыразылыккъын билдиргенди. Аланы «Эрмитаж – Кавказ» проектни жашауда КМКУ жетишимли бардыраллыккъына ийнанганлары уа жууапылыккъыны бютюн уллу этгенин белгилегенди.

«Бюгон биз оноун кёрген келишим жалаңда университетте, Къабарты-Малкъар, Шимал Кавказгъа, Россейни югуна угъай, битеу кыралгъа да магъаналыды, - дегенди Юрий Алъудов. – Бу жаны бла уллу кыйын салганы ючюн Михаил Пиотровскийге, «Эрмитаж – Кавказ» маданият-билим бериу араны ачылыуу башламчысына, барыбызгъа да магъаналы келишимге къол салынырча кыйгъырган бирси ишчилеге да жорек ыразылыккъымы билдиреме.

Къабарты-Малкъар университетни, шималкавказлы регионну Къырал Эрмитаж, аны алимлери, башха келечилери бла байламлыкъларыны тарыкъ дуня даражалы музей къуралы-

бызда тап болумла къуралырча, регионла уа маданият жаны бла айнырча ишлеге кыйгъырыуу белгилейди», - дегенди Юрий Алъудов.

Бу келишим маданият бла искусство, билим бла илму, адамлыкъланы байламлыкълары кыралны тохташуу айныуу мурдорлары болгъанларын аңгылатыуду. Быллай оноула РФ-ни Президенти Владимир Путинни билеклиги бла этилгенлери, аны себепли бу жаны бла хар зат къысха заманыны ичинде жашау-гъа кыйрилгирге тийишлиси да белгиленгенди тюбешиле.

Жыйылганла проектни ариу ат эм ариу магъана бла толтуругъа итингенлерини, Къырал Эрмитажны къуллукчулары билимлерин эм сынаулары бирсилеге ётдорурча тап болумла къурау-гъа тийишлигини юсюнден да айтхандыла. Къууанча къатышханла «Эрмитаж – Кавказ» араны къуралуу маданият эм илму байламлыкъланы кенгерилерине, Къабарты-Малкъарда эм Шимал Кавказны бирси регионларында жашаганланы дуня культураны эм искусствону эсертмелери бла жуугъуракъ танышырча онгларына себеплик этериге ийнанганларын чертгендиле.

ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат.

Тау журтларыбыз

«Элде эки-юч жылны ичинде этилген тюрлениуле федерал программаны хайырындандыла»

Ташлы-Талада бу жолгъа дери бир ненча жыл мындан алгъа болган эдим. Ол кезиуде элни болуму, жарсыулары да бек кеп эдиле: суудан башлап оюла турган школгъа дери.

Битеу ол затланы юслеринде газетде басмалагъаныбыздан сора элни ол замандагы башчысы, редакциягъа келип, болмагъан затланы юслеринде жазгъансыз деп, къауыга ачаргъа юрешгени эсимдеди. Алай алдырылган суратла бла эллилени айтханлары ким терс, ким тюз болгъаны ачыкълагъандыла.

Элни шёндюгю болуму уа кёзюну къууандырады деп таукел айтырчады. Мен оюм этгенде, жерлештерини сейирлери, жарсыулары бла жашагъан, керек жерде къоркъмай сёз айта билген адам турса таматалыкъ этерге, хар не да тап болады. Хар башчы аңгылай, сезе билерге борчлуду туугъан жеринде халккны къадары аны къолунда болгъанын. Жалаңда кесини бла

жууукъ-ахлусуну кыйгъыларындан сора, башха затха эс бёлмеген таматаны жамауат да сюэриж туюлдою.

Бир кесекден ызындан айтхан «ариу» сёзлени кёзюне да айтып тебирерикдиле. Аны себепли эл башчыны жолун сайлагъан хар инсан да халкъгъа къаршы болургъа, аны жарсыулары бла жашаргъа юйренирге керекди.

Элге келип, анда ахшы тюрлениулени кёрсенг, жорекден къууанаса. Кертиси бла да, бу узакъ журтларыбыздан биринде жашуу тохтап къалмай, ахшы атламла этилгени бек кёллендиргенди.

Токуйлары Борисни эллиле сайлагъанлы 4 жылдан атлагъанды. Ол кезиуну ичинде Борис Мухадиновични башчылыккъы бла малкъар элни жашауун иглендириу жаны бла къаллай жумушла тамамланганларыны юсюнден аны бла ушагъыбызны кезиунде сюзгенбиз.

3 къауумгъа юлешиндикдиле.

- Элни инфраструктурасыны юсюнден айтханда, къаллай тюрлениуле бардыла? Эсимдеди, суу бла болум бек осал болгъанын.

- Хау, бар эди аллай жарсыу. Алай бюгонлюкде ол жокъду. Элни башындан 13 километр чакълы узакълыкъдан суу ыз тартылгъанды. Ол себепден эллиле тынчайгъандыла деп айтырчады. Дагыда амбулаториябыз жокъ эди да, акушер-фельдшер пунктланы ишлеу жаны бла федерал программаны хайырындан бюгонлюкде ол кемчилик да кетерилпиди.

Андан сора да, спорт залыбыз да барды. Жалаңда Маданият юйюбюз тозурапды да, аны реконструкциясын этерик программагъа тюшгенбиз да, келир жыл 12 миллион сом багъасы къурулуш ишле тамамланырыкълары бюгонлюкде белгиледи.

Жашчыкъла топ ойнарча футбол майдан бла сабийле заманларын ётдорурча площадка кереклибиз да, аны да багъасын санатханбыз. Ол 6 миллион сом чакълы болады. Келир жыл аланы да орнатырбыз деп турама.

- Борис, сизни оюмугъузгъа кере, Маданият юй да ишле тебиресе, спорт бла юреширча онгла да болсала, ташлы талачыла туугъан элдерине кыйтыргъа итинирлеми?

- Энди жаш адамла бир ишде аякълары юсюне болгъунчу кыйтыргъа унарла деп билмейме, алай жыл санлары эллиден

атлагъанланы уа кёбюсюнден эшитеме туугъан журтларына кыйтыргъа излегенлерин. Элни къатында жазгъы лагерь бар эди. Анда да 30 амырбыз урунганды. Быйыл ол да ишлемегенди бу вирус бла байламлы.

- Бюгонлюкде элде жашагъанланы саны къаллай бирди эм шёндюгю социал программаладан сизде ишлегени бармыды? Сёз ючюн «Жаш юйор» деген?

- Шёндю элде жашагъанланы саны 700 адамгъа жетеди. Проектлени юслеринде айтханда уа, алагъа софинансирование этерге керекди эл бюджетден. Бизде уа аллай онг жокъду. Нек дегенде жыйылган на-логла анга жетишмейдиле. Башха тюрлю аха уа бизге да тюшмейди. Ол себепден «Жаш юйор» деген программаны жашауда бардыр амалыбыз жокъду. Бек жарсытады ол, алай болум алайды.

- Борис, сау болгъуз бизни бла ушакъгъа заман тапканыбыз ючюн. Энтта келирибизге ахшы жангылыккъла андан да кеп болсунла.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

ланыуыгъа берир муратлыбыз.

- Борис, элде демография хал а къалайды?

- Демография бла байламлы болум, жарсыуыгъа, артка баргъан болмаса, алгъа тепмейди. Элде ишлерча жерле

болмагъаны себепли жаш телю шахаргъа кетипди. Ол жаш юйюрле мында жашасала, сабийлерибизге, бек аздан, энтта да бир 40 сабий къошулуккъ эди. Садикге барлыккъла да 60 боладыла. Ала жыл санларына кере

27 сентябрь — Юретиучюню күню

Сабийле бла бир тил таба билгенлерин ачыкылай

Орта күн Нальчикни 41-чи номерли прогимназиясында белгили күннө аллында «Жылны юретиучюсю-2020» деген Битеуроссей конкурсуну республикалы кезиуонно финалыны кыуанчы ачылыуу болганды. Анга Къабарты-Малкъарны рай-

даражада эриширикдиле.

Конкурсну кыуанчы ачылыууна уа КъМР-ни Жарыкъландыруу, илму эм жаш тёлү политика жаны бла министри **Анзор Езаов**, Парламентни Билим беруу, илму эм жаш тёлүню ишлери жаны бла коми-

кьонакылагы жарык жырла эм тепсеуле бла тубегендиле.

Ызы бла уа сёз министрге берилгенди. Ол юретиучю усталык бек магъаналыладан бири болганын чертгенди.

Сабийни юйорден тышында дуниясыны кыралыууна сиз уллу кыйын саласыз. Сизни анга кылай тубегенизги магъанасы бек уллуду. Мен шёндө бу сёзлени кыулукчу угай, атача айтама. Сиз аны жюргинде кыаллай сезимле туудурганыгызга, билим беренизге кёре кыралыкыды аны школ жашауу да.

Сайлаган жолугузда жуу-аппылык уллуду. Бу эришуде да кесигизни толусунлай ачыкларыгыгызга ийнама. Кесигизни да жууулаша келген байрамыгыз бла алгышлайма, - дегенди Анзор Клишбиевич.

Нина Емузова да педагоглары Парламентни депутат кыуумунда атындан алгышлаганды. Мындан ары да тутхан ишле-

ринден кыуана урунурларын тежегенди.

Андан сора, финал эришуде чыкыганлары сахнага чакырып, чөп атыу болганды. Анда мастер-классларын ким кими ызындан бардырлыгы тохтадырылганды. Малкъар районладан бла элледен бу жолгы конкурсуну финалына жаланда тырныуузуу Мамеланы Фатима чыкыганды. Ол Тырныуузуу 1-чи номерли лицейни 6-чы номерли сабий садында ишлейди.

Эсигизге салайык, бу конкурсда былтыр Къашхатауно Гулпыйланы Асият хорлаганды. Быйыл а ол жюрини кыуумна киреди.

Андан сора эришуде экинчи кезиуо башланганды. Анда финалистле проектлери презентацияларын бардыргандыла. Хар бирине да ол жумушка онушар минут берилгенди. Конкурсну эндиги кезиуо баш күн ётерикди.

Анда юретиучюле 30-минутлук дерс берип, сабийле бла кыалай ишлей, бир тил таба билгенлерин ачыкларыкыдыла. Ызы бла экинчи октябрде уа мастер-классла бардырыллыкыдыла. Аны кезиуонде конкурсчу 20 минутха сынамын бла усталыгынын туура этерге керекди.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

онларынды бла шахарларынды бек игиге саналганыла кыатышадыла. Эки-юч күннө ичинде ала усталыкларын, билимликлерин ачыкылай, регион

тетини таматасы **Нина Емузова** эм башхала кыатышандыла. Жыйылыууна уа прогимназияда окыгъан кызыкыла бла жашчыкыла ачхандыла. Ала

Хар баланы энчилигин тергейди, аруу кылыкыла сингирерге кюрешеди

Ол бу усталыкыны сайлап, сабийчкени тюз жолга салыууга, жыйын ичинде кеслерин жюрюте билерге юретиу келгенли уа энди жыйырма беш жылдан атлаганды. Алай эсе да, бир күннө да бардыргъан ишине сокуранмай, гитчечиклеге жюрек жылыуун бергенлей, аланы хар бирине кыайгыргъанлай келеди.

Кеси да кыуу бир затны кыайтарып, бир тюрсю ишлеп турургъа сыйгенден тойюлдю. Ол дайым да излеуно жолундады. Балачыкылаге не зат сейир боллугун, ала неге эс бурлукларын эмда кыуанырыкларын оюмлагъанлай, дерслери ала эрикмезча болурларына энчи магъана бергенлей ишлейди.

Мында урунуп келгенли Мадина Хаджи-Муратовна энди алтынчы кыуумну юретеди. Болсада хар выпускуну жюргенчиклени барысын да эсинде туттады. Аланы кыаллайла болгандарын, кылыкыларыны, ышанларыны энчиликлерине дери да унутмайды. Аланы арасында уа энди кеслери юйорле кыурагъанла да бардыла.

Аны кыолунда юйоренип, артда жетишимли болгъанла ючюн да кыуанды. Сёз ичин, Кючюкланы Мурат бюгонлюке Москвада Россейни ФСБ-сында институтну физический культура жаны бла хазырыкы кафедрасыны таматасыны орунбасарыды, Гузиланы Алий да Бабугентде Кадет школда ишлейди.

Сынамлы педагог хар сабийни энчилигин да эсге ала, аланы ич дунияларын сакылаууга да кыайгырады. Кесини кыуумун шүөх ниетде юйретирге күч салады. Нек дегенде, ала элде арда бир классха да жюрюрюкдюле. Аны себепле бир бирлерине билеклик эте билесе, окыулары, жашаулары да анга кёре боллукыду. Ата-анала ёсдюргенчиклерин Мадина Хаджи-Муратовнаны кыолуна берирге сакылайдыла, устазла уа ол кёп затха тышюндюрген жашчыкылары бла кызычыкылары кеслерине алыргъа сюедиле.

Юретиучю сабийлеге кыаллай кыйын салганы ала биринчи классха баргъанлай окуна кыоз аыздача кёрюнюп кыаллыгы да баямды. Аны себепле бу усталыкыда ишленгенли уллуду жууаппылыклары. Ала эрттенден

Огъары Жемталаны Чубокланы Алий атлы мектебини школга дери билим берген бёлюмон кёпле магъаанларын эшите турургъа тошеди. Ол боддан болуп кыалмагъанын а барыыз да ангылайыз. Нек дегенде, мында кеслерине уллу магъау излемей, тутхан жумушларына толусунлай берилген профессионалла ишлейдиле. Садикни тамата кыуумуну юретиучюсю Хыбыйланы Мадина уа аладан бириди.

ингирге дери гитчелеге ата-аналарыча кыйын сала, уллу жашауу кыаллай болганын ангылатыргъа кюрешедиле. Хар сабийни кёлүн сакылай, ала бюгонлюке кыалай юйренселе, тамбла да ол жол бла барлыкларына ийнама, аруу кылыкыгыга, халгъа да кыолларындан келгенни аймай тышюндюредиле.

Ушагыбызны кезиуонде огурлу тишируу кесин школда окытхан педагоглары да эсгереди. Биринчи устазы Горойланы Венера Кёккёзовнаны бла немис тилден дерсле берген Роман Захарович Закаидзени юслеринден хурмет бла айта, ала юйретген затла, аланы адамлыкы ышанлары бюгонлюке аны жашауунда, ишинде да кёлню тышюнюрге болушханларын чертеди. Аны себепле кыолунда юйренгенчиклеге кеси да аруу юлгю болургъа сюеди.

Билгенибизча, иги кесек жылны ичинде садикле жангы ФГОС-лагъа тийишлиликде ишлейдиле. Хыбыйланы кызылары да ол стандартлагъа кёре тышюндюредигитчелени хар неге да. Ол «От рождения до школы» деген программа

сабийлени жыл сан энчиликлери эсге алынып жарашдырылганын да чертеди. Жангычылыккылары излей, аладан кёп затха юйрене ишлеген педагог ол кеси тышюннгени коллегаларына да билдирерге ашыгъады. Ол ышаны ючюн а аны коллективде бютюн хурметлейдиле.

Дагъыда садикни тауусханчыкылагъа школга барып кезиулеринде диагностика этген төре да барды арт кезиуде. Мени бюгоннгю жигитими кыолунда юйренгенчиклени бу жаны бла да кёрюмдюлери дайым да ахшыла боладыла. Бу шарт а, айкай да, ол тутхан ишин тийишли даражада бардыргъанын ачыкылайды. Аны ючюн ата-аналаны администрациянын жанындан да ыспас сёзлени эшитгенлей келеди. Черек районну билим беруу управленийсы да салган кыйыны ючюн кёл кере сауыгъалагъанды.

Хунерли педагог тарыхны да сюеди. Ол сабийлеге жигитлени сейир хапарларын айтхандан сора да, кеслерини тукъым тереклерин жарашдырганды. Адет-төрелени юслеринден билдирген,

халкыны кёлден чыгъармачылыгынын сакылаган киталпаны уа неден да бек багылайды.

Андан сора уа аны жюреге сыйген зат – ол сурат ишлеудю. Школда окыгъан кезиуонде да бу предметден жетишимли болганды. Болсада бу хунерге биреуден юйренмегенди, кеси аллына тышюннгенди. Бюгонлюке да кёл затны Интернетде излеп, алагъа юйоренип, кесини ишинде хайырланады. Аланы гитчечиклеге, бирси устазлагъа да билдиреди.

Окыу жылны аллында сабий садлада урунганлары арасында конкурс бардыруу иги кесекден бери ахшы төреге айланганды. Ол эришуде быйыл да кыралганды. Болсада бу жол пандемия бла байламлы болумлада онлайн халда бардырылганды. Мадина Хаджи-Муратовна да «Жылны юретиучюсю – 2020» деген Битеуроссей конкурсуну районда озгъан урумуна «Сурат ишлеуно төрели болмагъан амаллары» деген тема бла кыатышанды. Алыкъа аны эсеплери белгили тыйюл эселе да, сынамлы педагог бу жол да жетишимли болур деп ышанабыз.

Огурлу тишируу кеси да насыплы анады, жаш ёсдореди. Хызыр Владикавказдагы тау-металлург институтну кызыл дипломгъа тауусуп, бюгонлюке Нальчикде бет жарыкылы ишлейди.

Бусагъатда билим берууде тюрлениуле терк-терк бола, школга дери окытхан бёлюмлеге да эс бурулады. Не десек да, садик – ол жетишимлеге, жашаууга да тышононуно биринчи атлауучуду, башха айтсагъ а, мурдор окунады. Аны себепле юйретиу жумушда сабий садны борчу, жууаппылыгы да уллуду.

Алайды да биринчи устазларыгызга кыаллай бир ыспас, хурмет да эте эсек, юйретиучюлеге да аныча ыразылыгыбызны билдирерге керекбиз. Нек дегенде, күн узуну атала бла анала ишде болгъанда, сабийле не керигин, аны не кемчилиги болганын билгенлей, алагъа кёз-кыулак болгъанлай турадыла. Андан сора да, ёсон келген тёлюно жамауа кыошулуунда, тюз жолну сайлай билиуонде кыйынылары уллуду.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.

Илхамны чирчиклери

Исса 1925 жылда Кенделенде тууганды. Аны жангы кыралны совет идеологиясы жарыткан сабийлиги да анда озганды. Бу эл ол заманда район ара болганды. Анда жашуа кыйнаган кезиу эди ол. Школчула, тепсеу, жыр кыауумла кырап, жамауатка клубда усталыкларын терктер кёргозгондиде.

Жаш устаза Жантуулану Магомет, Чечокъланы Юсюп эмда Алийланы Хажикъасым драма кружок кырагандыла. Ала кеслери кысха пьеса-чыкъла, сюжетле жазып неда орус тилден кёрюроп, алай салгандыла оюнланы. Сахнада керекли затланы – режиситини – элден жыйгандыла.

Алагъа кырагъа эллиле кыалай сыйлоп барганларын таматаладан эшитгенме. Бир-бирле, туурадан кырап, ол чам, масхара халда жа-

кетгенде, мында кыалганла ишлерин кыймагъандыла. Оюнланы алгынча бардырыгъа актёрла кетип, аны юсюне заманны излеми да баша болуп, режисёрла Старостина бла Лыготин А. Корнейчукну «Платон Кречет», К.Симоновну «Парень из

бийлени олтуртур шинтикледен башлап, окъу китаптагъа дери кыйгъыларын кёрюрге тюшгенди. Насыпха, кыачан эсе да Сотталаны Салихни башламчылыгы бла ишленген школ оюлмагъанды.

Экинчи жыл Боташланы Исса бла Атайланы Магомет

тууланы Исса ол не бу амплуды актёрду дерге кыйынды, драмалада, трагедиялада, комедиялада да ол бирча ариу ойнагъанды. Ол затха аны ариу сыфаты, таза ниети да себеплик этгендиде. Ол интеллигент халын бир заманда да тас этмегенди.

министерствосуну саугъасыны лауреаты болганды. Ол иги кесек пьеса жазганды. Алай а аладан асламысы басмаланмай кыалгандыла. «Сын таш» деген аты бла энци китабы уа басмадан 1991 жылда чыкъланганды. Ары «Осуят», «Сын таш», «Сыйлы кюбюр», «Кебинсиз кыабырла» киргендиде.

Кеси жазгъандан сора да, ол кёрюмечилик бла кюрешгенди. И. Франкону «Урланган насып», М. Горькийни да «Мещане» деген пьесаларын малкяр тилге кёрюргенди. Гелланы Рамазанни «Кыалны кыалын» пьесасы тас болуп кыалганы тынчайтмай, аны айтым-айтым жыйып, «Минги-Тау» журналда басмалагъанды. Жантууланы Иссаны «Юйно иеси», «Аубекир», Айшат нек кыоулду?», «Жашауну ауазы», «Аууш» дегенча бир кыауум пьесасын Герпегежде халк театры салып турганды.

Эсе тутуу

Устаз, артист, драматург, жазыучу

Актёр, драматург, устаз Жантууланы Бекмырзаны жашы Исса тууганлы бу кюнледе токъсан беш жыл болады. Аны халккыбызны культурасына салган кыйыны унутулмагъанды. Ол сахна искусствобузу мурдорун кырагъанладан, ана тилибизде салынган биринчи оюнлада ойнаган актёрду.

зылган оюнлада кеслерин танып, уялгандыла, бирле уа кыууангандыла.

Музыкагъа сыймеклик

Ма аллай оюнлада, жыр айтууда, тепсеуде да Исса алда болганды. Аны экиге айланган кырындышы Жантууланы Элмырзаны жашы Азвор, аны нёрлерди да Москвагъа А. Луначарский атлы театр институтда (ГИТИС) окъургъа кетгенлери кеплени сукъландыргъанды. Ол санда Иссаны да.

Алай ол жашауун музыка бла байларгъа сыйгенди. Жетижыллык школну бошагъанлай, усталары таукел этип, музыка училищеге кирип умут бла Нальчикке келгенди. Мында театр кыууала турганын эшитгенде уа, ары барып кыалганды.

Биринчи ролыа

Исса ары келгенде, К. Тренёвну «Любовь Яровая» деген пьесасына кёре оюн салынып эди. Ол жаш актёрланы кеп затха юйретгенди. ГИТИС-де окъугъанла кыйтаханда уа, ана тилде биринчи трагедияны – Гелланы Рамазанни «Кыалны кыалынын» - салгандыла. Анда Исса эпизодда жашчыкыны ойнагъанды. Москвада окъуп келген уланланы асламысы аскерге чакътырылгъанда уа, онбешжыллык Иссагъа да табылгандыла толлу рольла.

Улуу Ата журт уруш башланып, таулу труппаны актёрларыны кёбюсю урушча

«Жарык кыонак» спектакльден.

нашего города», Г. Мдиванини «Батальон западха барады», Гергельни бла Литовскийни «Мени жашым», К. Гольдонини «Кыонак юйно иеси» деген пьесалагъа кёре оюнла салгандыла.

Госпитальда жаралы солдатлагъа, Прохладнада окопла кызгъанлагъа орус тилде бир актлы пьесачыкъланы салып, спектакльле кёргозгондиде, жыр айтхандыла, назмула окъугъандыла. Ол кысха пьесаланы бир кыауумуну автору да ол болганды. Башха рольла бла бирге жыр айтылганланы да режисёрла анга тийишли кёргенди.

Устазлыкъ

Сюрюгонде Бекмырзаны юйюрю Узбекистанга тюшгенди. Ол кызыу жерге юйренген кыалай кыйын болса да, жашаудан умут юзмеген таулула анда да ишлегендиде, жашагъандыла, тыш жерни адамны, табийгъатына да юйренирге кюрешгендиде. Исса Ташкентде педагогика техникумун физкультура бёлюмюн бошагъанды. Андан арысында артка кыйтхынчы школда устаз болуп ишлегенди.

Таулула ата журтларына жыйнышханлай, Иссаны Элбрусда школгъа директор этип ийгендиде. Ол анда жыл турганды. Айхай да, ол бош жыл туююл эди – бар тау элгеде да жангырдууну, алгынны элпекликни кыйтаруу кезиу. Са-

малкяр театр ачыла турганын билдирип, аны ары чакъыргъанларында, Исса сахнагъа сыйлоп кыйтаханды.

Жангыргъан сахнада

Сюрюгонден кыйтахандан сора режисёр Евгений Складов Боташланы Иссаны «Таулада танг жарыйды» деген пьесасына кёре спектакль салганды. Анда Жантуу улу алгъа Таумырзаны, арта белгили революционер Эскендираны Ибрагимни ойнагъанды.

Ол жыл окъуна К.Гальдонини «Кыонак юйно иеси» деген пьесасына комедияда (реж. С. Теуважев) Исса Фабрициону, экинчи жыл а, Л. Эркенов Этезланы Омарны «Кыалны тоюн» салгъанда, Мусаны сыфатларын кырагъанды. Ол сыйген кызы ючюн жанын бергинчи кюрешген баш жигитди. Кыраучула бек жаратхан оюндан бири болганды ол.

Н. Гогольну «Къатын алыу» пьесасын малкяр тилге Мамеланы Ибрагим кёрюргенди. Г. Моисеев, аны салама дегенде, баш жигити Подколесинни хыйла кылыкълы шуёху Кочкарёвну ролюн Жантууланы Иссагъа бергенди. Ол сахнада кесин кыалай журютгенин, киеулюклени кыалай «чачханын», алагъа не сёзле айтханын кыйтарып, кюлюп тургандыла арта.

Не жанрда да – бирча уста

Мамеланы Ибрагим Мечиланы Кязимни «Жаралы жугутур» поэмасына кёре драма жазып, аны салганларында (реж. Г. Моисеев), Иссагъа Кязимни жашы Магометни ролю тюшгенди. Ол аны бек сыйлоп ойнагъанды. Боташланы Иссаны «Абрегинде» уа (реж. Г. Моисеев) ол Сергей Кировду, Бу да аны баш рольларын бириди. А. Токаевни «Киеулюкле» деген комедиясында ол Марида. М.Зарудныйни «Тейри кылычында» – Дмитро Шелест, кеси жазгъан «Анала бла балалада» – Сафар, Аппаланы Хасаны «Къара кюбюрюнде» – билгич...

Былай кырагъанда, Жан-

Айтылган пьесалары

Жантууланы Иссаны адабиятны бу жанрына жолу ма ол алда сагъынылган кысха пьесаладан башланганды. Биринчи кере аны «Анала бла балала» деген комедиясын М. Тубаев салганды малкяр сахнада 1962 жылда. Экинчи пьесасын а «Сын таш» деген аты бла юч жылдан кырагъанды ол. Бу трагедиялы оюнну кыйтып салгандыла бизни театрда, жыйырма жыл озуп.

Ол анга кыраучуланы сыймекликлерини белгисиди. Бу жол аны режисёру М. Черке-

Юйретуочюлей кыалганды

Сахнада хар жолдан жангы сыфатла кыурай турганлай, Исса КЪМКЪУ-ну тарых-филология факультетини малкяр тил бла адабият бёлюмюн бошагъанды. Сора 1970 жылда «Восток» кинотеатрлагъа директор болуп турганды. Солюгъа чыкълангандан сора уа школда тарыхдан, малкяр тилден дерсле бергенди, сабий чыгармачылыккы кружогуна кысха оюнчукла жазып, режисёрлукъ этгенди.

Дагыда аны солугъан за-

сов болганды. Анда хапар эки сыйгенни – Элдар бла Айкёз – бирден айыргъанларыны юсюнден барады. Бу оюн бла малкяр труппа кеси заманында Кырачаны, Кыуумкыуна да элдерине айланганды. Ол биринчи кере 1968 жылда «Шуёхлукъ» альманахта басмаланганды.

Белгиллик

Иссаны «Осуят» трагедиясын да М. Черкесов салганды. Анда бир сюжетызда бай Кыантемирни анасы кюрешип, аны экинчи юй бийчеси Сафият кесин суугъа атады. Экинчисинде уа жарлы жаш Асхат бла байны кызы бири бирин суюдиле эм ажимлы жоуладыла.

«Кебинсиз кыабырла» деген трагедиясы ючюн Исса Кыабарты-Малкярны Культура

Репетицияны кезиуонде.

манында анга зауукълукъ тапдыргъан бир иш болганды – шахмат оюн. Кеси иги ойнаган бла кыалмай, Исса анга кеп жаш адамланы да юйретгенди. Аллай эришиуледе биринчи жерлеге чыгыучусун эсгерилде билгенле.

Ол музыкант болургъа сыйгенди жашлыгында. Аны ол фахмусу, умуту да кызы Фатимагъа ётгендиде. Ол жашауун искусство бла байлагъанды. Иссаны жашауу нёгерин Уяналаны Баблук А. Луначарский атлы театр институтда окъугъан актёрладан болганды. Ала бир кыауум заманны бирге ишлеп тургандыла, ариу жашагъандыла. Ол дунялары да алай ариу болсун.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

ХОРЛАМНЫ СОЛДАТЛАРЫ

Къайда да аны ариу кёргендиле

Немис фашистле Ата журтубузга чапханда, тау эллерибизден кеп жашла кетген эдиле урушка. Аланы асламысы, душман аскерлери бла сермеше, къазауатдан къайтмай къалгандыла. Хорлам бла юйлерине сау-саламат келгенлеге уа кечгюнчюлюкно къыйынлыгын да сынарга тюшгенди.

Аллай жашладан бири Локияланы Бекирбийни жашы Магомед эди. Ол 1917 жылда Кенделенде тууганды. Школда окугъан заманында окуна лётчик болурга итинип турганды. Элде он классны тауусхандан сора Грозныйде аэроклубха киреди. Окууга иги кел салып кюрешеди. Жарсыуга, аны бошагынчы, 1938 жылда, аскерге чакырадыла.

Кенделенчи жашны аскерде авиашколага курсант этип аладыла. Уруш башланганда ол 43-чю штурмови авиациялы полкуну авиамеханик болганды. Сермешге барлык самолётланы алгъадан халларын тинтип, керек жерлерине ремонт этгенди. Ол учарга суйгенди, алай аскерде къайры жиберселе ары барырга тюшеди. Кеп лётчиклени урушка ашырганды. Ала кече, күн да кете эдиле, ызларына къайтмагъанла да аз туюл эдиле. Магомед ала ючюн бек жарсыганды, инжилгенди.

Уруш жолла аны Белоруссияны жерине келтиредиле. Биягъыча, ол анда самолётланы хазырлаганды. Негерлери заданиялага уадыла да, кюнлени биринде полкуну командири бла учарга керек болады. Была кетип бара немисли топчула атып, самолётну койдюрелде. Командир ауур жаралы болады, алай самолётну кьондурады, жарсыуга, немислиле бийлеген жерге.

Анда болушлук излей кимге барлык эдинг. Аш жокъ, суу жокъ. Командирни жаралары уа бютюн бек къыйнайдыла. Кесибизникелеге чыкыгынчы, Магомед сау айны таматасын сыртна кётюрюп айланганды. Агъачда ууакъ жаныуарланы тутуп ашап тургандыла. Алай эте кеп къыйналып кеси аскерлерибиз болган жерге къутулдыла. Ол жигитлиги ючюн Локия улуга аты

жазылган керох берген эдиле.

Кенделенчи жаш урушну ахыр юнюне дери сермешип, аскерден алай эркин этилгенди. Ол заманда аны кёкюрегинде, башха саугъаладан сора да, Ата журт урушну экинчи даражалы ордени бар эди.

Андан къайтхандан сора кечгюнчюлюкно сынаиды. Ол заманда Кыргызыстанда Фрунзе областыны Чуйский районуну Дон-Арык элинде жууукъларын табып, анда жашап турганды. Бригадир эсепчи болуп ишлегенди. Текуланы Хызырны кызы Рабигъат бла юйор кырап, төрт кыз бла, юч жаш ёсдюргендиле: Роза, Зухура, Фаризат, Лейла, Абидин, Борис, Тахир. Аланы хар бири кеслерини урунуу жолларын тийишли кырап, жерлерине, журтларына жараган инсанладыла.

Магомед юйорюу бла Азиядан 1957 жыл къайтханды. Алгъа Къаракайда Первомайский элде жашап турады. 1961 жылда Жангы Малкъар къуралгъанда уа, ары кечгенди. Иш кёллююкно бла, къайда да атын иги бла айтдыргъаны ючюн аны таныгъанла Локия улуну бюгюн да хурмет бла эсгердиле.

ЛЕЙЛУН УЛУ Х.

Бушуупаныу

Сыйы-намысы жүрюген, иш кёллю, тюз ниетли, ачыкъ жүрекли, керти интеллигент болгъанды

Жашаууну 67-чи жылында ахшы инсан, интеллигент, огурулу, таза, районда, биргесине ишлегенлерини, негерлерини араларында сыйы-намысы жүрюген адам, Черек муниципал районну башчысыны орунбасары Къазийланы Бийбертни жашы Анатолий дуниясын алышханды.

Къазийланы Анатолий 1953 жылда 25 ноябрьде Кыргызы ССР-ни Ош областыны Кызыл-Кыя шахарында тууганды. Урунуу жолун 1970 жылда 1551-профессионал жол участокда мотористни сохтасы болуп башлагъанды. Ызы бла агъач жарашдырган заводда мебель цехде сборщик болуп ишлегенди.

1972 жылдан 1974 жылга дери Совет Аскерни тизгинлеринде къуллукъ этгенди. Андан къайтханындан сора Табигъатны сакълау Битеуроссий обществосуну район бөлүмюнде жууаплы секретарь болганды. 1976 жылда архитектураны район бөлүмюне техник болуп кечгенди.

1977 жылда КПСС-ни тизгинлерине киргенди эм партия ишге кечюрюлгенди. «Совет Малкъар» колхозну парткомуну политпросвещение кабинетини заведующийча, ызы бла уа Халкъ контроль комитетни инспекторуча. 1980 жылда августда ВЛКСМ-ни Совет райкомуну биринчи секретарына айырылганды, бу къуллукъда ол 1985 жылга дери урунганды. Производствонда айырылмагъанлай, Къабарты-Малкъар аграр институтну зооинженерия факультетин тауусханды.

1987 жылда Ростовда Бийик партия школну бошаганды. 1987 жылдан 1991 жылга дери КПСС-ни Къабарты-Малкъар обкомуну аппаратында, КПСС-ни Совет райкомунда башха башха къуллукълада ишлегенди. 1991 жылда аны КъМР-ни Госкомимуществосуну Совет районда бөлүмюню тамата специалистине салгандыла. 1993 жылны сентябринден ол Черек районну администрациясыны башчысыны орунбасарыды. 1995 жылдан бери ол Черек муниципал районну таматасыны орунбасарыны къуллугунда эди, анда ол 25 жыл урунуп, кесини кыраучу хунерин толу кёргюзтгенди. Къазийланы Анатолий битеу жа-

шауун жамауатха къуллукъ этиуге жоралагъанды. Ишчи жолунда ол ВЛКСМ-ни эм КПСС-ни органдарында къуллукълага, район жер-жерли самоуправление советни депутатына айырылганды. Черек районну башчысыны орунбасарыча тийрени эллери, ветеран эм жамауат организацияланы органдары бла кысха байламлыкъла журютгенди, кесини сынамын жаш төлгоге ётдюргенди.

Кеп жылланы бет жарыкылы урунганы ючюн Бийбертни уланы Анатолийге Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы, Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Сыйлы грамотасы, Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Ыразылыгы, ВЛКСМ-ни Къабарты-Малкъар обкомуну Сыйлы грамотасы, аслам ведомстволу саугъала берилгендиле.

Биз уллу бушуу этип жууукъ-ахлуларына къайгы сёз беремиз. Къазийланы Бийбертни жашы Анатолийни, уллу харфдан инсанны, керти тенгни эм ишчи негерине, юсонден жарык эсгериле жүреклерибизде сакъларырыкъдыла.

КъМР-ни Черек муниципал районуну жер-жерли самоуправление совети эм жер-жерли администрациясы.

Игиликни бла намыслылыкъны юлгюсюча къаллыкъды эсибизге

Бу конледе Черек районну, республиканы да жамауаты уллу кыйынлыкъ сынаганды. Болмагъанча асыл, халаллы, ачыкъ сёзлю, таза ниетли, намысы жүрюген, сабыр, иш кёллююк, къачан да игиликке, тюзлюкке, кертиликке айыпсыз къуллукъ этип турган инсан – Къазийланы Бийбертни жашы Анатолий замансыз жашаудан кетгенди. Бу ачы, терс болган зат барыбызны

да бек жарсытханды, титиретгенди. Билебиз, аны огурулу ишлери, адеплилиги, жарык сыйфаты бизни эсибизден, жюрегибизден бир заманда да кетерик туюлдуле. Чексиз бушуу этгенлибизни билдире, юйорюне, жууукъларына къайгы сёз беремиз.

Шуёхлары, тенглери, таныгъанлары.

Сакълыкъ

Жамауатха хапар билдирген системаны ишине кьараллыкъды

2020 жылда 2 октябрьде 10:35 сагъатдан 10:50 сагъатха дери борчу халда кёргюзтюуде болган асламла кьарарча онгла этилген теле-эм радиоканалланы сигналларыны трансляциясы тыйыллыкъды. Ала-ны орунуна «Техника тинтиуле» деген белги салынырыкъды. РТРС-ны «Къабарты-Малкъар Республикалы

РТТЦ» бөлүмюнде ангылатханларыча, сагъынылган ишле кыйын болумланы болдурмазча этиу эм аланы кетериу правительстволу комиссияны оноуна эмда Россейни тийресиинде от туюну кьоркьуусулукъну жалчытыу жумушлагъа тийишлиликде бардырыладыла.

Башламчылыкъ

Жаш төлюню бирикдирген ара

Кеп болмай Черек районда КъМР-ни Жарыкъландыруу, илму эмда жаш төлюню ишлери жаны бла министерствону эм республикада волонтер кымылдаууну айнтыу жаны бла ресурс араны (РЦРВ) башламчылыкълары бла кыуанч халда волонтер араны ачылыуу болганды. Аны юсюнден муниципалитетни пресс-службабындан билдиргендиле.

Жыйылыуга КъМР-ни Жарыкъландыруу, илму эмда жаш төлюню ишлери жаны бла министрни орунбасары Мокъаланы Ачемез, районну администрациясыны башчысыны орунбасары Улбашланы Сахадин, билим беруу эм жаш төлю политика жаны бла управленианы таматасы Эфендиланы Тареза, РЦРВ-ны пресс-службаасыны таматасы Даяна Абрамова, жаш төлю эм жамауат организацияланы келечилери къатышхандыла. Аны чеклеринде регион ресурс ара бла Черек район байламлыкъ жюрюторге келишгендиле. Ара Къашхатауда Сабий чыгармачылыкъ юйно мурдорунда ишлерикди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Дзюдо

Майдалла – кызылададыла

Грозныйде «Олимпийск» спорт комплексде дзюдодан СКФО-ну чемпионаты бардырылганды. Анга округдан 250-ге жууук атлет кыатыш-хандыла, бизни республикадан спортчула эки майдал бла кыайтхандыла. 78 килограмм аурулук кыаумда, жангыз да финалда кыатдырып, Милана Кабулова кюмюш майдалны кыатханды.

Тэрт сермеш бардырып,

«доммакны» Гуппойланы Алина алганды. Алина мында жангы 57 килограммга дери аурулукта тутушханды, ары дери ол, 52 килограммга дери кыаумда эрише, округда, республикада да кеп даражалы эришуледе хорлаганды. Аны тренерле Олег Саральпов бла Мухамед Боготов юйретедиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия. СУРАТДА: Гуппойланы Алина.

ОЮНЛА

Финалгъа кыатышыргъа эркинликни кыоруулагъандыла

Жаш тѐлю проектлени битеурросей конкурсуна чеклеринде Жаш тѐлюню ишлери жаны бла федерал агентствону себеплиги бла Нальчикде аскер искусстволардан III битеурросей студент оюнла бардырылгандыла. Эришуле Къабарты-Малкъар кырал университетде (КъМКЪУ) бла Искусстволаны

спортну устасы Алина Ковалѐва билдиргенича, оюнлагъа кыралны башха-башха регионларындан бла областларындан 400-ден аслам адам кыатыш-хандыла.

Алай бла боксда алтын майдалланы Алан Борсов (57кг.), Мокъаланы Магомед (91+кг.), Курашева Регина (60кг.) эм баш-

боксчугъа Темиркан Готижев саналганды.

Грепплингде хорлагъанланы кыаумуна Ислам Гсануков, Унат-локов Ахмед, Мухамед Урусов эм талай спортчу кышуулгандыла. Сумода эм ахшы эсеплени Абайланы Алихан (100кг.), Саодат Хомидова бла Аскер Губжев (абсолютный аурулук кыаум), Астемир Макоев (70кг.), Азамат Хуранов (77кг.), Эмир Ахмедов (85кг.), Владимир Аладжев (92кг.) болдургъандыла. Мас-рестлингде бла кикбоксингде спортчуларыбыз битеу да тогуз алтын майдал кыатхандыла.

Карате-кѐкусинкайда эм сейир сермешлени абсолютный аурулук кыаумда МВД-ны Краснодар университети квалификацияны ъсдюорюню Шимал-Кавказ институтуну преподаватели Замир Бижоев кѐргюзтгенди. Ол битеу тобешиулерин болжалдан алгъа «ИППОН» белги бла бошагъанды. КъМКЪУ-ну студенти Этезланы Рашит кюмюш майдалны кыатханды. Бу эришуледе хорлагъанла оюнланы финалына кыатышырыкъдыла, ол а декабрьде Москвада боллукъду.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зульфия хазырлагъанды.

Шимал-Кавказ кырал институтунда ътгенди.

Проектни башламчысы каратени кѐкусинкай тюрлюсюнден

хала алгъандыла. Хорламгъа итиниулюккери ючюн Анастасия Лучкина бла Ахмед Джанкулаев белгиленгенди. Эм иги

Саугъалау

Лицейчилени хорламгъа талпыгъанларына – бийик багъа

Россейни МЧС-и «Къоркыуу-сузлукъну школу» проектни чеклеринде окыучуланы араларында VII регионла аралы эришулени кырагъанды. Анга Къабарты-Малкъардан Нальчикни 2-чи номерли школицейни командасы кыатыш-ханды.

Эришуле Шимал Кавказы битеу республикаларында юч кюнню ичинде бардырылгандыла, кеслери да талай кесекден кыралгъандыла: «Жаш кытхарычу», «Жаш от

ѐчюлтюучю» эм «Сууда жаш кытхарычу». Андан тышында командала «Визитная карточка», «Стенгазета», «Конкурс узлов» программалада сынаш-хандыла, кюч упражненияла этгенди.

«Жаш кытхарычуда» ала тыйгычлары болгъан жерледен ътгенди, ачыгъаннга болушхандыла. «Жаш от ѐчюлтюучюде» аскер кийимлени заманнга кийгенди, отну ѐчюлтюуге хазырлыкларын кѐргюзтгенди. Ахырында ко-

мандала кыайыкылада жюзюп эришгенди, батханы суудан чыгъарып, жагъага келтирип, биринчи медицина болушлукъ этгенди.

Жюри лицейчилени хорламгъа итиниулюккери, усталыкларына, хазырлыкларына бийик багъа бичгенди. Алай бла нальчикчиле битеу команда эсепде экинчи жерни алгъандыла.

Бизни корр.

Тип байлыгыбыз

Эчкиле, жугъутурла

Азман – трѐхгодовалый кастрированный козѐл
Акъ улакъ – белый козлѐнок
Ала улакъ – пѐстрый козлѐнок
Биринчи мангырамаз теке – трѐхгодовалый козѐл
Боз улакъ – серый козлѐнок
Буз доммай – овцебык
Гиди – козѐл с большими рогами
Гуждар – вожак туров
Доммай (буз доммай) – овцебык
Жугъутур – тур, горный козѐл
Ишек теке – годовалый козѐл
Кавказ жугъутур – кавказский тур
Кечи – карликовый козѐл
Къара улакъ – чѐрный козлѐнок
Къуан (уучу тил) – козѐл-производитель
Макъырыуучу – козлѐнок

одного-двух месяцев
Маркъар – винторгий козѐл
Покъун – козлѐнок тура
Сакъалбаш (уучу тил) – козѐл-вожак
Сютлю эчки – коза молочной породы
Тау эчки – безоаровый козѐл
Теке – козѐл
Тузакъ – годовалый тѐмно-серый козлѐнок
Улакъ – козлѐнок
Улакъ теке – козѐл в возрасте до года
Чынай эчки – окотившаяся на первом году коза
Шауаракъ улакъ – тѐмно-серый козлѐнок
Экинчи мангырамаз теке – четырехгодовалый козѐл
Эркеч – трѐхгодовалый кастрированный козѐл; козѐл-вожак (в стаде)
Эчкилик улакъ – козлѐнок, оставленный на развод

Къойланы ышанлары

Агъазла – породы овец
Акъ-боз къой – светло-серая овца
Ана къой – овцематка
Атауул – баран с большим курдюком
Гула къой – беспородный баран
Жюмел къозу – ранний ягнѐнок
Ирик – валух до полутора лет (холощѐный баран)
Ишек къой – годовалая овца, ярка
Къагъанакъ къозу – новорожденный ягнѐнок
Къарачай къой – карачаевская порода овец
Къозу (макы, тебеде-ойнар) – ягнѐнок до шести месяцев
Къуйрукъу къой – курдючная овца
Мангырамаз биринчи къой

– трѐхгодовалый баран
Мангырамаз экинчи къой – четырехгодовалый баран
Маркъа къозу – ягнѐнок-сунонок
Мирчи – молодой баран
Сууимез – овца шести-семи лет
Тѐбедеойнар – ягнѐнок
Токълу – годовалая овца
Токълу бичген – молодой валух
Тохай – валушок
Тушак – овца более одного года
Узада – овца трѐх-четырёх лет
Хада – порода овец
Чончайма – овца мясной породы
Шкъырна къочхар – маленький баран-производитель
Шпан къой – порода овец

КОНКУРС

Чынтты итиниулюкню кызындыра

«Гитче эм орта предпринимательство эмда ала бла кюреширге итиниулюкге себеплик этиу» миллет проектни чеклеринде Къабарты-Малкъарны предпринимательствога билеклик этиу арасы, республиканы Экономиканы айнытуу министрствосу бла бирге конкурс бардыргъанларына кыайтарып эсгереди. Анга 14-17-жыллык жаш адамланы кыатышыргъа чакырадыла.

Министерствода айтханларына кѐре, бу эришулени магъанасы жаш адамланы предпринимательство бла кюреширге чакырыуду, алай итиниулюкге, тийишли проектлеге себеплик этиуду. Предпринимательни даражасын кѐтюрюуге да энчи эс бурулукъду.

Заявканы алыу 20 июльда окъуна башланганды, кеси да бу айны отузунчусуна

дери барлыкъды. Эришууде хорлагъанла багъалы саугъала эмда энчи сертификатла къоллу боллукъдыла. Анкетаны бла методика материалланы @novator_cmit07 аккаунтда эмда <https://cspkbr.ru/> сайтда табарыкъсыз.

Хазыр материалланы уа fppkbr@mail.ru электрон почтага жиберирге керекди. Соруулары болгъанла арагъа сѐлѐшсинле. Аны телефон номерлери: 8-800-222-51-07, 8 (988) 924-46-12. Адреси: Нальчик, Киров атлы орам, 224. УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.

Сурат этюд

Кюз артында яс юлкю (сирень) чакъганы сейриндиндегенди.

ПЕНСИЯ ФОНД

Тюрлю-тюрлю жумушланы
тамамландыргъан документ

Жыл сайын 5 миллион адам, Россияни Пенсия фондунда (ПФ) эсепге тюшюп, СНИЛС-ни аладыла. Ол инсаннга, пенсияны тохташдыргъан кезиуден сора да, электрон халда кырал жумушланы тамамлагъанда, льготаланы алгъанда, тюрлю-тюрлю жумушланы толтургъанда документлени санын азайтыргъа керек боллукъду.

14 жылы толмагъан сабийни энчи учётда эсепге салыр ючюн, аны атасы неда анасы кеслерини паспортлары эм аны туугъаныны юсюнден шагъатлыкъ кьагъыт бла фондну жер-жерли бёлюмюне неда Кёп жумушланы тамамлагъан арагъа (МФЦ) келирге боллукъдула. Жашха, кызгъа 14 жылы толгъан эсе, ол ПФ-ха паспорту бла кеси барып, СНИЛС-ни алааллыкъды.

Балалары 2020 жылны 15 июлдан сора туугъан ата-аналадан фондха неда МФЦ-гъа барырлары изленмейди. ЗАГС-дан ПФ-ну информация системасына сабий туугъаныны юсюнден билдириу келгенлей, анга СНИЛС олсагъатлай этиликди, аны номери ананы энчи кабинетине жиберилликди. Болсада бу амал бла жангыз да кырал жумушланы порталында эсепге тюшген ата-анала хайырланааллыкъдыла.

Сабийни интернатдан алып ёсдюргенле фондха барыргъа керекдиде, алагъа алгъыннгы жорукъла сакъланадыла. Абаданла кеслерине энчи страховой номерлерин эки амал бла алааллыкъдыла: ишге киргенде эм фондха неда МФЦ-гъа барып.

СНИЛС инсаннга жангыз бир керек бериледи, аны номери тюрлендирилмейди. Адам документни тас этген эсе, аны талай мадар бла кьайтарыргъа боллукъду. Ишлей эсегиз, кадрла бёлюмге документни жангыртыуу юсюнден заявление жазаргъа керексиз.

Иш бла кесигизни кесигиз жалчыта (энчи предприниматель, адвокат, нотариус) неда ишсиз эсегиз, аллай заявлияны фондха неда МФЦ-гъа барып толтуругъуз. Бу жумушну махкемени сайтында гражданини энчи кабинетинде тамамларгъа да боллукъду.

СНИЛС-де жазылгъан кёрюмдюле паспортда болгъанлары бла толусунлай келиширге тийишлидикле. Адам тукъумун алышындыргъан эсе, МФЦ-гъа неда фондну жер-жерли бёлюмюне барып, даныйлерин тюрлендириуню юсюнден заявление жазаргъа керекди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Сёзбер

ЭНИНЕ: 3. Назмучуланы атлары. 8. Нартла жашагъан тауладан бирини аты. 9. Эрттегили таулула аны башларында жюрютгендиле. 10. Тангда ханс юсюнде «минчакъла». 12. Орта. 15. Юч-тёртжыллыкъ кьой. 18. Ат сюрюу. 20. Поэзия жанрны тюрлюсю. 22. Ол кюнден ийманы болгъан ким да кьоркьады. 23. Адамны суйдомлю этген зат. 24. Сабий. 25. Жырчыны нёгерлери этедиле аны. 26. Жагъынлы ат. 29. Кютюу жер. 30. Кырал кьуралыу. 31. Отунчуну саууту. 33. Мирзеу кепдирилген жер. 37. Ююр тамата. 38. Эрттен. 41. Кьуллукъчу. 42. Бичен

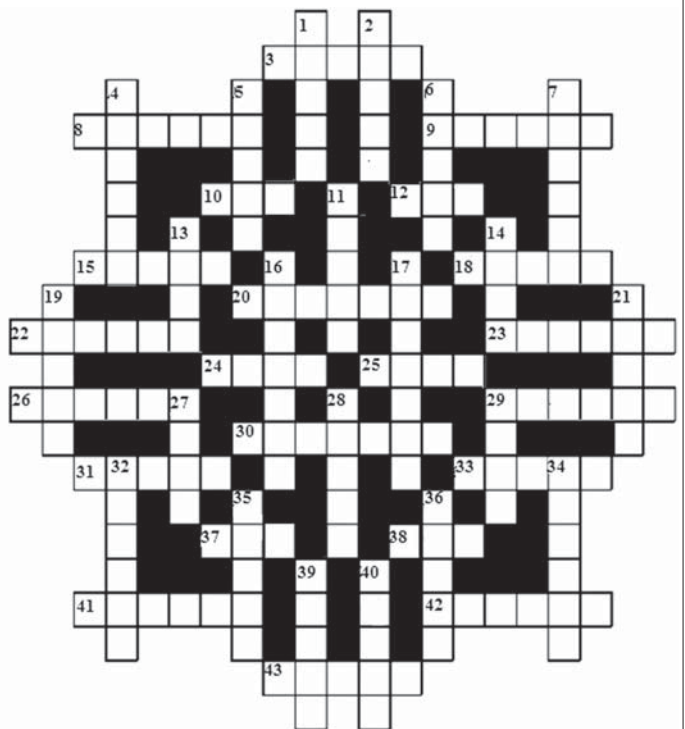
этер жер. 43. Халкъны келген жолу.

ЁРСИНЕ: 1. Кёп тюрлю бояулу зат. 2. Тюкенчини иши. 4. Кьумачны тюрлюсю. 5. Дарман ханс. 6. Зат. 7. Малны кыш тутхан жер. 11. Эфенди. 13. Кесин жюрютюу тёре. 14. Бек бийик тау эл. 16. Кёпден айырылып алынган. 17. Кесин намыслы жюрютюу. 19. Ызлыкъ. 21. От жагъа. 27. Кьолгъа юйренген кьозу. 28. Белгили малкьар поэт Отарланы ... 29. Отдан учхан жилтинчик. 32. Кьазахстанда шахар. 34. Ийнануу. 35. Аллай таш барды. 36. Кьарачайны кьурагъан таурухлу адам. 39. Тау ауузладан бири. 40. Жигит.

ГАЗЕТНИ 112-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАНГАН
СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 1. Солтан. 4. Ачтыхы. 10. Хасан. 11. Ырнык. 12. Азатлыкъ. 13. Ышыкъ. 15. Тебо. 18. Ыран. 20. Ауара. 21. Паша. 23. Аманат. 24. Азайуу. 27. Хата. 29. Тызыл. 31. Кьама. 32. Рота. 33. Ууум. 34. Аддылыкъ. 36. Ыспас. 38. Айтыш. 40. Алыуу. 41. Атауул.

Ёрсине: 2. Оюс. 3. Тана. 5. Ыйыкъ. 6. Хан. 7. Ахшылыкъ. 8. Фатыуа. 9. Акробат. 14. Кьан. 15. Тап. 16. Барамта. 17. Танзила. 19. Ахмат. 22. Ашыра. 25. Ахырылыкъ. 26. Хаймаша. 28. Ара. 30. Зорлыкъ. 31. Кьуу. 34. Асыу. 35. Кьала. 37. Пил. 39. Тау.

Учредительле: Кьабарты-Малкьар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
ТРАМЛАНЫ Зухура,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кьоруулау жаны бла Кьабарты-Малкьар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КьМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Издательство "Южный регион" ООО-ну типографиясында басмаланганды.
Ставрополь край, Эссенуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кёре
19.00 сагъатда кьол салынады.
20.00 сагъатда кьол салынганди.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Кегенчиланы Зульфия,
Кучукъланы Сафият - жууаплы секретарьны орунбасарлары;
Геляланы Валентина (1,2,3,10-чу бетле), Бийчеккуланы Жаннета (4,9,11,12-чи бетле) - корректорла.
Тиражы 1253 экз. Заказ № 2002
Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Налчык шахар,
Ленни атлы проспект, 5
электрон почтасы:
elbor_50@mail.ru